

PROPOSTES POLÍTIQUES

PER UNA

TRANSICIÓ ECOSOCIAL

60 INICIATIVES DE LA
XARXA PER A LA CONSERVACIÓ DE LA NATURA
PER INTEGRAR ALS PROGRAMES ELECTORALS
ELECCIONS AL PARLAMENT DE CATALUNYA DE MAIG DE 2024

SITUEM-NOS

Ens trobem davant una situació d'**emergència ecològica i climàtica** que comporta una degradació sense precedents dels hàbitats, ecosistemes i processos ecològics que sustenten el nostre sistema econòmic i social.

En els últims 20 anys, la fauna salvatge de Catalunya ha perdut un 25% dels seus individus, i els ecosistemes d'aigua dolça i litorals, els agraris i els de boscos madurs es troben entre els més amenaçats.

Aquesta situació s'agreuja amb els efectes del canvi climàtic, arribant a una situació insostenible, i posant en risc la provisió de les funcions dels ecosistemes i dels seus serveis bàsics, com la pol·linització, la fixació de carboni, l'esmortiment d'inundacions, la purificació de l'aire i de l'aigua, la prevenció d'incendis forestals i, en definitiva, la mateixa salut i supervivència de les persones. Així doncs, **la conservació de la natura ha de ser una prioritat per Catalunya**.

Per altra banda, l'acord pres per 190 països, entre ells Espanya, durant la COP27 celebrada el 2022, en què es comprometen a **protegir un 30% dels ecosistemes terrestres, marins, costaners i oceànics, i a restaurar el 30% dels ecosistemes que ja estan degradats abans del 2030**, interpel·la a Catalunya a prendre mesures valentes.

Les entitats de conservació de la natura, un gran actiu per a la nostra societat, duem a terme tasques imprescindibles per a garantir l'accés a la natura, i per al manteniment i la millora de l'estat de conservació d'espècies, hàbitats i processos ecològics clau. Però també fem una tasca imprescindible de **sensibilització, educació ambiental, custòdia del territori i dinamització de la ciutadania i el teixit social**.

En aquest sentit, la Xarxa per a la Conservació de la Natura (XCN), que agrupa les principals entitats de conservació de la natura a Catalunya, adreça un seguit de peticions als partits polítics amb la voluntat que les **integrin als seus programes electorals i obrin espais de diàleg on poder debatre aquestes propostes**.

ÍNDEX

Conservació del patrimoni natural i la biodiversitat	4
Governança i participació de la societat civil	6
Gestió de recursos naturals	7
Recursos hídrics	7
Recursos forestals	9
Recursos energètics renovables	10
Model agrari i alimentari	12
Salut i Natura	15
Ordenació del territori	17

Conservació del patrimoni natural i la biodiversitat

1

Tramitació i aprovació d'una **Llei de Biodiversitat i Patrimoni Natural** que actualitzi l'obsoleta Llei 12/1985, d'espais naturals, i contempli mecanismes de governança i mesures adequades de foment de la conservació de la natura, fiscalitat positiva i altres formes de finançament, participació i implicació ciutadana en la corresponsabilitat de la gestió del patrimoni natural.

Reconfiguració de l'estructura departamental de la Generalitat de Catalunya, **amb la creació d'una vicepresidència o departament que assumeixi de manera exclusiva les competències en matèria de medi ambient i sostenibilitat.**

2

3

Creació efectiva de l'**Agència de la Natura de Catalunya**, mantenint intacte la governança prevista a la llei 7/2020, de 2 de juliol, i amb capacitats, estructura i recursos econòmics necessaris per desplegar de forma efectiva totes les competències que se li atribueixen.

Desplegament efectiu de les línies d'actuació de l'**Estratègia del Patrimoni Natural i la Biodiversitat de Catalunya de la Generalitat de Catalunya 2030**. I integració en les polítiques públiques catalanes del mandat mundial i europeu sobre la restauració de la natura, en compliment del Pacte 30 x 30 de protegir i restaurar el 30% del territori abans del 2030.

4

5

Desplegament i reforç del **Fons de Patrimoni Natural**, creat per la Disposició addicional 10a de la Llei 4/2017, de 28 de març, de pressupostos de la Generalitat per al 2017, amb l'objectiu d'impulsar actuacions relacionades amb la protecció, la gestió, la millora i la valorització del patrimoni natural i la biodiversitat. Recaptació efectiva de l'**impost sobre les emissions de diòxid de carboni dels vehicles de tracció mecànica**, que ha de nodrir amb el 50% dels seus ingressos el Fons de Patrimoni Natural.

Conservació del patrimoni natural i la biodiversitat

6

Disseny i implementació d'una **fiscalitat ambiental progressiva** per desincentivar la sobreexplotació i destrucció dels recursos naturals, i totes les modalitats de residus i emissions contaminants. Així mateix, ha de ser una fiscalitat que ha de permetre incentivar les alternatives regeneradores i sostenibles d'una nova economia circular, per fer front a la crisi ecològica i climàtica, i a les conseqüències de la degradació dels ecosistemes.

Elaboració dels **Plans de Recuperació i Conservació d'espècies recollides** al *Catàleg de fauna salvatge autòctona amenaçada i de mesures de protecció i de conservació de la fauna salvatge autòctona protegida* (DECRET 172/2022). És urgent aprovar i executar els plans de recuperació i recuperació per a totes les espècies amenaçades, garantint accions específiques i recursos adequats per a la seva protecció.

7

8

Desplegament d'un **sistema de Crèdits Climàtics de Catalunya** per potenciar l'absorció del CO₂ dels sòls agraris i els ecosistemes marins i litorals de manera complementària al sistema de crèdits climàtics forestals tot integrant la biodiversitat entre els seus objectius.

Aprovació i execució del **Pla sectorial de connectivitat ecològica de Catalunya** que inclogui les mesures urgents de desfragmentació per facilitar desplaçaments adaptatius relatius al canvi climàtic i la funcionalitat ecològica del territori.

9

10

Creació i desplegament del **Conservatori del Litoral**, tal i com preveu la Llei 8/2020, de 30 de juliol, de protecció i ordenació del litoral, per a l'adquisició i preservació de terrenys costaners d'alt valor natural i paisatgístic.

Governança i participació de la societat civil

11

Impuls de la participació de les entitats de conservació de la natura en la **tramitació parlamentària** i governamental d'aquells instruments normatius que tenen incidència directa o indirecta en l'àmbit de la conservació de la natura.

Foment de la **transparència** de la informació i l'accés a les dades públiques socioambientals, així com la comunicació efectiva amb els organismes competents, per fer possible la participació plena dels actors socials, econòmics i de la ciutadania en general, en la presa de decisions, directament proporcional a la importància dels impactes previsibles.

12

13

Creació d'una **taula de treball** entre l'administració competent en matèria de conservació del patrimoni natural i la biodiversitat, l'administració competent en matèria agrària i forestal, el sector privat i la societat civil organitzada.

Millora i facilitació del model en què es relacionen actualment les administracions públiques i les entitats socioambientals, especialment pel que fa a la canalització de recursos, i impuls per a realitzar els canvis normatius necessaris en l'àmbit Estatal, que garanteixin una **relació i un finançament estable per a les entitats**.

14

15

Promoció d'un **marc de finançament per a la conservació de la natura estable a través d'iniciatives de les administracions locals**, en col·laboració amb les entitats ambientals i d'altres actors rellevants del municipi. N'es un exemple la iniciativa per destinar el 0,5% de la recaptació líquida l'IBI a iniciatives municipals de conservació de la natura.

Gestió de recursos naturals

Recursos hídrics

16

Aprovació del **Catàleg de zones humides** i la normativa associada, i promoció de la restauració de zones humides estratègiques, tant fluvials com costaneres.

Recuperació de la **morfologia i els hàbitats de ribera** de les masses d'aigua prioritàries, per a la millora de la seva funcionalitat ecològica i el seu paper com a zones tampó enfront d'avingudes.

17

18

Desmantellament de rescloses obsoletes, minicentrals i altres obstacles a la connectivitat fluvial, per poder restablir els cabals ecològics i **restaurar la qualitat hidromorfològica**.

Increment del **control de l'impacte ambiental** i la compatibilitat amb la funcionalitat ecològica i la conservació de la biodiversitat de les **actuacions de manteniment i conservació de lleres** i de les actuacions d'emergència posteriors a temporals promogudes per l'ACA, prioritzant les actuacions que comportin una renaturalització de les lleres.

19

20

Reducció de l'abocament de purins i fertilitzants químics per descontaminar aqüífers. Implantar programes de fertilització agrària respectuosos amb la qualitat de les aigües superficials i subterrànies, afavorint l'ús de les pràctiques agràries regeneratives.

Gestió de recursos naturals

Recursos hídrics

21

Promoció de la **reducció de consum d'aigua** en el sector agrícola, industrial, urbanístic i turístic atès l'escenari de sequera en el que ens trobem actualment.

Manteniment dels cabals ecològics dels rius, fins i tot en situacions excepcionals de sequera, on es prioritzin altres mesures a fi d'evitar danys irreparables. I creació d'un **Pla de Sequera específic per a la biodiversitat** a fi de mitigar les conseqüències en cas de situació excepcional de sequera.

22

23

Divisió de les licitacions de manteniment i conservació de lleres públiques en lots més petits, amb tipus d'actuacions, àmbits geogràfics i criteris ambientals coherents, que faciliti a entitats del tercer sector poder-s'hi presentar.

Revisió dels espais **Xarxa Natura 2000** amb l'objectiu d'ampliar-ne la part marina amb interès ecològic. Implementació del **Programa de seguiment d'espècies marines amenaçades**, d'acord amb els plans de seguiment d'espècies marines i de grans vertebrats marins, i de les Estratègies Marines del Govern espanyol.

24

25

Potenciació dels **comitès de cogestió pesquera** i manteniment d'una flota pesquera artesanal arrelada al territori, amb l'objectiu d'evitar la sobrepesca com a mesura directa per tenir uns ecosistemes marins sans i resilients que ajudin a minimitzar l'efecte de les dues crisis ambientals actuals, la climàtica i la de pèrdua de biodiversitat.

Gestió de recursos naturals

Recursos forestals

26

Aplicació de l'article 17 de la llei 16/2017, de Canvi Climàtic de Catalunya, que estableix una **xarxa de reserves forestals destinades a la lliure dinàmica natural**, centrada en boscos madurs i d'alt valor natural, i que representi un 10% dels boscos de Catalunya

Aprovació d'un **Pla general de política forestal (PGPF)** que integri les prioritats de l'Estratègia del Patrimoni Natural i la Biodiversitat de Catalunya, la llei Europea de restauració de la natura i les previsions del III Informe sobre el Canvi Climàtic a Catalunya.

27

28

Desplegament d'una **planificació a escala de paisatge de l'ordenació forestal** seguint el format dels Plans d'Ordenació dels Recursos Forestals, tot integrant-los amb la resta de planificacions territorials que afecten la conservació de la natura, com ara els Plans de protecció del medi natural i del paisatge. I incloure la **ramaderia extensiva i la crema prescrita** com a eina de gestió del foc i de prevenció d'incendis.

Desenvolupament i aprovació formal dels principis i criteris bàsics perquè el conjunt de la planificació i gestió forestals de Catalunya incorporin **uns requisits suficients per a integrar la conservació de la biodiversitat en la gestió per l'explotació de la fusta** com a matèria primera i la valorització energètica de la gestió de la biomassa.

29

Gestió de recursos naturals

Recursos energètics renovables

30

Priorització en l'agenda política i de govern del debat sobre el model energètic a Catalunya, en base a quatre paràmetres clau:

- Quanta energia es necessita per viure dignament avui a Catalunya?
- Quin és el potencial energètic de Catalunya?
- Quines tecnologies volem fer servir per disposar d'energia?
- En mans de qui ha d'estar el sistema energètic i la seva governança?

Promoció de la **reducció de les necessitats d'energia** fins a nivells sostenibles (ús eficient) amb gestió de la demanda (en lloc de gestionar l'oferta), i **aturada definitiva** del desenvolupament de noves infraestructures per a **combustibles fòssils i nuclears**.

31

32

Aposta per un **model distribuït i descentralitzat** amb projectes de menor mida i prioritzant els centres de producció a prop dels llocs d'utilització de l'energia.

Priorització de **fonts d'energia netes** en tot el seu cicle de producció i utilització per tal de minimitzar possibles impactes mediambientals en altres països.

33

Gestió de recursos naturals

Recursos energètics renovables

34

Elaboració d'un **mapa d'espais protegits i possibles espais per a captació d'energia**, a consensuar amb els ens locals afectats, per tal d'evitar les zones naturals de màxima sensibilitat (espais XN2000, ENP, zones humides, àrees crítiques per determinades espècies, etc.).

Promoció d'un **model transparent en la presa de decisions i la distribució de costos i beneficis derivats** de la producció d'energia, que tingui també en compte criteris rellevants per la ciutadania com ara paisatgístics i culturals.

35

Model agrari i alimentari

36

Implementació d'estratègies autonòmiques i locals per tal que les zones rurals presentin **demografies revitalitzades i un augment de la població agrària activa**, recolzada en un sector agroalimentari sostenible, dinàmic i diversificat, facilitant el relleu generacional en el sector agrari i revertint la precarització del sector.

Foment de la transició agroecològica, articulant mecanismes per a l'acompanyament en la reconversió a l'agricultura o ramaderia ecològica, facilitant els processos administratius de la certificació i reduint-ne notablement les despeses i donant suport a la petita pagesia.

37

38

Desenvolupament d'un sistema d'**infraestructures compartides** per a realitzar l'activitat ramadera com escorxadors, obradors, plataformes de transport d'aliments i d'animals.

Potenciació i replicació dels **serveis gratuïts d'assessorament a la pagesia** i aspectes essencials per a la transició agroecològica, la conservació de la biodiversitat i la salut del sòl. Establiment d'una **fiscalitat adequada** i foment dels sistemes alimentaris locals, sostenibles i resilents davant del canvi climàtic.

39

Model agrari i alimentari

40

Desplegament i implementació del **Pla Estratègic per a la ramaderia extensiva a Catalunya 2021-2030**, i aplicació de polítiques de control, sancions i integració dels costos de les externalitats en els preus; i establint contractes per la ramaderia extensiva que pasturi amb finalitats de prevenció d'incendis i millora de la biodiversitat a través dels pagaments per serveis ambientals.

Augment de l'ambició i abast de la futura **Llei d'Agricultura Sostenible**, alineant-la amb el que estipula a la Disposició final Novena de la Llei 16/2017 de Canvi Climàtic i amb altres polítiques i plans clau (*Farm to Fork Strategy*, Estratègia del patrimoni natural i la biodiversitat, etc.).

41

42

Regulació de l'ús dels transgènics i de la seva coexistència amb cultius no modificats genèticament, revaluant la proposició de llei de l'any 2008.

Concepció del **sòl agrari com un bé comú** que impliqui una planificació i dinamització, i que prioritzi el desenvolupament d'activitats agràries ambientalment sostenibles, socialment justes i arrelades al territori, en el marc de la Llei 3/2019 d'Espais Agraris i d'altres instruments, plans i polítiques.

43

44

Foment **del relleu generacional agrari** a través de la creació i suport d'eines que facilitin la transmissió de negocis d'un petit agricultor a un altre, com els bancs de terres, espai tests i xarxes que connectin els petits agricultors arreu del territori.

Model agrari i alimentari

45

Reducció dràstica de la petjada ecològica i la injustícia social causada en altres països com a conseqüència del model alimentari actual.

Impuls, implementació i desenvolupament de l'**Estratègia marítima de Catalunya**, per tal d'executar-la plenament, reforçant el rang jurídic-normatiu d'algunes disposicions clau per a la conservació i incloent-hi un reforçament del compliment de la reglamentació existent i un augment en la transparència del conjunt del sector.

46

47

Ampliació del sistema de reserves naturals integrals i **zones de protecció i gestió pesquera** amb vigilància efectiva i foment de la selectivitat pesquera, especialment en la pesca d'arrossegament.

Interpel·lació a **institucions estatals i europees a reforçar els punts esmentats** i suport a mesures com: *Alinear el Plan Estratégico Nacional de la PAC amb les estratègies From Farm to Fork i Biodiversity 2030.*

48

49

Incidència per eliminar l'alimentació de l'OMC i dels Tractats de Lliure Comerç; exigir condicions ambientals, laborals i de control fitosanitari als productes importats; prohibir el *dumping* en l'exportació a tercers països.

Salut i Natura

50

Promoció d'un **model de salut integral** basat en la prevenció, el manteniment de la salut, l'apoderament de les persones i la salut comunitària, i que reconegui la natura com a actiu i element determinant per a la millora de la salut, a nivell físic, mental i espiritual.

Incorporació de la dimensió de salut i natura a la **Llei del patrimoni natural i la biodiversitat de Catalunya**, així com a la normativa de desenvolupament de l'Agència de la Natura, creant línies estratègiques visibles i referents pel disseny, implementació i seguiment de les accions.

51

52

Integració transversal dels criteris de salut ambiental en els **plans territorials, urbanístics i d'infraestructures**, garantint els espais verds com actius de salut.

Promoció entre els **ens locals** d'accions per augmentar l'aproximació, l'**accés equitatiu i l'ús dels espais naturals per part de la ciutadania** en benefici de la salut, identificant el mapa d'actors i d'actius claus de cada municipi.

53

54

Impuls de mesures per **evitar el desenvolupament de la gentrificació verda**, mitjançant estratègies preventives com ara la distribució equitativa dels espais verds, les polítiques d'habitatge equitatives, i el control dels preus de lloguer.

Salut i Natura

55

Impuls, difusió i suport a la **Taula intersectorial Salut i Natura**, ja en marxa, basada en el treball transversal i multidisciplinari entre sectors (administració pública, entitats socioambientals, sector privat i recerca) per promoure la natura com a actiu de salut.

Desplegament d'una **xarxa d'actius de natura**, com ara rutes saludables, itineraris, camins de ronda, boscos terapèutics (seguint el model de Sèlvans), iniciatives, recursos i espais (verds i blaus) que aportin beneficis per la salut, també en l'àmbit urbà, a partir dels que ja existeixen o siguin acondicionats amb aquest propòsit. Incorporant-los en el mapa d'actius de Salut del PINSAP.

56

Ordenació del territori

57

Revisió dels **principis de l'ordenació territorial** per tal que siguin transversals i prioritzin la sostenibilitat i resiliència ecològica i ambiental, de la qual depèn la sostenibilitat social i econòmica.

Modificació de la normativa urbanística perquè es contempli que **les figures de planejament estratègic no afectin a hàbitats i espècies protegides**.

58

59

Modificació de la legislació urbanística per tal que en l'**avaluació ambiental estratègica** no s'admetin alternatives que comportin impactes negatius severos, fomentant totes les opcions raonables que comportin impactes positius.

Integració de la **infraestructura verda** en tots els nous plans territorials i plans directors urbanístics, valorant-ne la funcionalitat i incentivant els serveis ecosistèmics més necessaris.

60

CONTACTE

La Xarxa per a la Conservació de la Natura es posa a disposició dels partits polítics i les organitzacions socials per a detallar les propostes que s'esmenten al present document.

La XCN treballarà durant la pròxima legislatura per a desenvolupar aquestes propostes juntament amb el Govern i el Parlament de Catalunya.

Per a més informació i ampliació sobre les propostes presentades, us recomanem consultar els **documents d'incidència política** de la XCN en els diferents àmbits de treball: Forestal, agrari i energètic.

Per més informació o assessorament, podeu contactar amb Sandra Carrera: scarrera@xcn.cat

